

# IQOS – REVOLUČNÍ ZVRAT, NEBO NOVÝ TRIK TABÁKOVÉHO PRŮMYSLU?

Firma Philip Morris International (PMI) představila další inovaci tabákových výrobků, produkt IQOS (I Quit Original Smoking). V podstatě jde o hybrid mezi elektronickými a konvenčními cigaretami. V plastické tubě je umístěna baterie, pomocí níž se zahřívá špetka sušeného tabáku, jejíž hmotnost lehce přesahuje 300 mg, obohacená propylenglykolem, glycerinem (stejně jako e-cigarety), případně aditiv. Tyčinka je dlouhá 45 mm, kapsle s náplní tabáku měří 12 mm.

Směs se zahřívá na teplotu 310–350 °C a inhaluje se přes acetátový celulózy filtr. Vdechování celého obsahu trvá cca 6 minut, obvykle pomocí cca 14 nádechů. Výrobci opět přispěli s ujištěním, že produkt představuje bezpečnou alternativu kouření klasických cigaret. Z jedné dávky IQOS uživatel vdechne 1,29 mg nikotinu a 19,4 mg dehtu.

V prosinci 2016 předložil PMI dokument Modified Risk Tobacco Products (MRTP) vládní agentuře Spojených států amerických FDA (Food and Drug Administration) k posouzení a povolení prodeje na území USA. Mezitím ovšem rozběhla firma mezinárodní obchod ve 31 zemích; nejúspěšnější byla v Japonsku, kde IQOS v roce 2018 představoval už 13 % objemu domácího trhu s tabákem.

S ohledem na historicky známou dezinformaci tabákových firem o kvalitě a zdravotních účincích jejich výrobků jsou odborníci obezřetní při rozhodování o legalizaci tohoto nového druhu tabákových výrobků.

Především se zaměřili na výsledky zkoumání předchůdce IQOS, kterým byl v 60. letech minulého století produkt Accord. I ten byl tehdy doprovázen reklamou o své zdravotní bezpečnosti, zejména pro okolní nekuřáky (kteří se na reklamních plakátech usmívali, když jim uživatel Accordu pouštěl dým přímo do obličeje). K Accordu se váže mnoho studií, z nichž bylo možné čerpat údaje pro srovnání s produktem IQOS. Výrobek byl komerčně neúspěšný, spotřebitelé jej odmítali kvůli špatné chuti a zápachu. O stejný přístup se snažila i další gi-

gantická tabáková firma BJ Reynolds s produktem Premier, který byl rovněž obchodním fiaskem.

V průběhu diskusí o zdravotní bezpečnosti tabákových výrobků, které produkují aerosol prostřednictvím zahřívání, se sice uznává, že snižují koncentrace některých škodlivin, známých z klasických cigaret, to ale neopravňuje k tvrzení, že tyto nové výrobky jsou bezpečnější. Toto mohou prokázat jen experimentální a klinické studie. I dosavadní znalosti o složení a koncentracích chemických látek v IQOS jsou založeny na interních dokumentech o Accord, které byly získány z knihovny Truth Tobacco Industry Documents Library, která ale není kompletní. Zatím ojedinělé experimentální studie ukazují, že IQOS vyvolává podobná poškození imunity a endoteliálních funkcí jako klasické cigarety. Některé látky jsou v koncentracích 200krát a dokonce až 1 000krát vyšších v aerosolu IQOS než v klasických cigaretách. U uživatelů jsou nacházeny shody u většiny ze sledovaných biomarkerů expozice klasickým a zahříváním výrobků.

Autoři publikace upozorňují, že snížení hladiny expozice ještě nemusí nutně znamenat nižší riziko a také zdůrazňují, že v materiálech PMI se zamlčuje vliv zahřívání elektronických výrobků (včetně e-cigaret) na rostoucí zájem dosud nekuřící mládeže a zatím nestudované účinky souběhu užívání s klasickými cigaretami (tzv. duální kouření).

*Pozn.: V USA zatím FDA neschválila distribuci IQOS. V ČR se IQOS vyrábí, nabízí reklamou a prodává; zatím bez odpovídajícího zdanění.*

*Elias J, Dutra LM, St Helen G, Ling PM. Revolution or redux? Assessing IQOS through a precursor product. Tob Control. 2018 Nov;27(Suppl 1):s102-s110.*

*Prof. MUDr. Draboslava Hrubá, CSc.*

*Ústav ochrany a podpory zdraví  
Lékařská fakulta Masarykovy univerzity, Brno*